

UZASADNIENIE

1. Cel i potrzeba wydania rozporządzenia

Celem projektu rozporządzenia jest konieczność dostosowania przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1158 i 1814) (zwanego dalej „*rozporządzeniem systemowym*”) do przepisów ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 1093), zwanej dalej: „*ustawą z dnia 20 maja 2021 r.*”. Ustawa ta przewiduje, iż infrastruktura niespełniająca wymogów pozwalających uznać ją odpowiednio za gazociąg bezpośredni lub sieć gazociągów kopalnianych jest udostępniana przez właściciela operatorowi systemu dystrybucyjnego gazowego w ciągu 36 miesięcy od dnia wejścia w życie ww. ustawy. Potrzeba uregulowania funkcjonowania tej infrastruktury w ramach systemu gazowego wynika z faktu, iż dotychczas nie była ona objęta regulacjami przepisów prawa.

W zakresie włączenia do sieci dystrybucyjnej infrastruktury eksploatowanej dotychczas jako pozasystemowa, proponowane w projekcie rozporządzenia zmiany w przepisach *rozporządzenia systemowego* mają charakter kompleksowy i odnoszą się do tych przepisów *rozporządzenia systemowego*, które są konieczne do tego, aby ta infrastruktura została dostosowana do zasad funkcjonowania systemu gazowego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, z późn. zm.). Projektowana regulacja pozwoli na zachowanie dotychczasowego systemu dostaw gazu ziemnego do odbiorców końcowych, do czasu wyczerpania się źródła tego gazu w złożu zasilającym dany odcinek sieci.

Celem projektu rozporządzenia jest również uelastycznienie procesu przyłączania instalacji wytwarzających biometan do sieci dystrybucyjnej gazowej. Tym samym projekt rozporządzenia realizuje założenia strategicznego dokumentu Rządu RP pt. *Polityka energetyczna Polski do 2040 roku*. Projekt rozporządzenia doprecyzuje przepisy rozporządzenia systemowego w celu zapewnienia korzystnego otoczenia regulacyjnego dla rozwoju rynku biometanu w Polsce. Dzięki umożliwieniu dostarczania biometanu do odbiorców za pośrednictwem sieci gazowej, w odpowiednim horyzoncie czasowym, możliwe będzie uzyskanie efektu skali rozwoju tego segmentu rynku. Ponadto, dzięki biometanowi możliwym będzie zapewnienie długoterminowej zgodności zasad funkcjonowania polskiego sektora gazu ziemnego z polityką klimatyczną Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim z politykami wchodzącymi w skład pakietu „Europejski Zielony Ład”.

W kontekście wzrostu stopnia dojrzałości inwestycji związanych z powstawaniem biometanowni jednym z istotnych działań mających na celu umożliwienia zatłaczania biometanu do sieci gazowej jest

określenie precyzyjnych i adekwatnych do rzeczywistych wymagań jakościowych dla wszystkich gazów zatłaczanych do sieci gazowej, zwłaszcza w zakresie poziomu ciepła spalania tych gazów. Takie podejście pozwoli na zachowanie wysokiego stopnia bezpieczeństwa funkcjonowania sieci gazowej, a także pozwoli na uniknięcie dyskryminacyjnego charakteru regulacji w tym obszarze. Bezpośrednią przyczyną zmiany wymagań w zakresie dopuszczalnego zakresu średniej wartości ciepła spalania dla biometanu zatłaczanego do sieci jest zupełnie odmienny proces jego produkcji oraz obowiązujące w systemie warunki, które nie były dotąd przystosowane do możliwości zatłaczania biometanu do sieci. W chwili obecnej możliwość przyłączenia biometanowni do sieci zdeterminowana jest m.in. spełnieniem parametrów jakościowych biometanu, w tym określonego poziomu ciepła spalania. Ponadto wysokość tego parametru jest istotny dla celów rozliczeniowych w ramach konkretnych obszarów rozliczeniowych. Operator systemu dystrybucyjnego wylicza średnią dobową ciepła spalania w danym obszarze i różnice pomiędzy średnimi w punktach wyjścia nie mogą być obecnie większe niż +/- 3%. W związku z tym, że na polskim rynku, w efekcie kryzysu energetycznego, wybuchu wojny w Ukrainie, coraz większy udział w systemie ma wysokokaloryczny (o wysokim ciepłe spalania) gaz LNG. Z kolei biometan, charakteryzujący się niższym ciepłem spalania, w niektórych obszarach rozliczeniowych nie mieści się w granicach dopuszczalnej różnicy w średniej wartości ciepła spalania w danej dobie zmierzonej w danym punkcie wyjścia. Skutkiem takiej okoliczności jest brak możliwości wydania warunków przyłączeniowych przez dystrybutora ze względu na zbyt niski poziom ciepła spalania biometanu w obszarach, gdzie udział LNG jest stosunkowo wysoki. Rozszerzenie procentowej granicy dopuszczalnych różnic w średnich wartościach ciepła spalania w ramach obszaru rozliczeniowego, rozszerzy możliwość wydawania warunków przyłączeniowych dla biometanowni.

2. Projektowane zmiany

W części związanej z włączeniem do sieci dystrybucyjnej infrastruktury, eksploatowanej dotychczas jako pozasystemowa, istotnym dla proponowanych zmian jest to, że objęta projektowaną regulacją infrastruktura stanowi gazociągi dostarczające gaz ziemny do odbiorców bezpośrednio z kopalni. Zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw właściciel infrastruktury niespełniającej wymogów pozwalających uznać ją odpowiednio za gazociąg bezpośredni lub sieć gazociągów kopalnianych udostępnia ją operatorowi systemu dystrybucyjnego, co wiąże się z koniecznością włączenia tych gazociągów do funkcjonującej sieci. Jednocześnie jednak konieczne jest uwzględnienie charakterystyki technicznej tej infrastruktury, zależnej od źródeł jej zasilania gazem ziemnym. Projektowane zmiany w § 16, § 38 oraz w nowym punkcie 1.5 Załącznika *rozporządzenia systemowego* czynią zadość tej specyfice i uwzględniają możliwość wystąpienia braku możliwości zapewnienia m.in.:

- ciągłości dostaw w przypadku infrastruktury podłączonej do kopalni ropy naftowej, w których gaz ziemny jest produktem ubocznym wydobycia i jego podaż nie może zostać zapewniona (z uwagi na związanie planem ruchu zakładu górniczego),
- określonej jakości gazu ziemnego wydobywanego w kopalni.

Ponadto należy wskazać, że z uwagi na brak alternatywnych możliwości zasilenia niektórych części przedmiotowej infrastruktury, wraz z upływem czasu charakterystyka gazu ziemnego zasilającego tę sieć może ulegać zmianie (zarówno jeżeli chodzi o skład, jak i ciągłość dostaw), a sam proces tych zmian może mieć charakter dynamiczny, gdyż mimo dołożenia najwyższej staranności przez przedsiębiorcę prowadzącego wydobycie nie sposób przewidzieć wszystkich zdarzeń mogących mieć wpływ na poziom, bądź nawet możliwość dalszego wydobycia.

W projektowanym punkcie 1.5 Załącznika do *rozporządzenia systemowego* wskazano, że wszelkie wymagania techniczne dotyczące urządzeń, instalacji lub sieci bezpośrednio przyłączanych do sieci dystrybucyjnej stanowiącej infrastrukturę, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw lub do zamkniętego systemu dystrybucyjnego, o którym mowa w art. 9da ustawy - Prawo energetyczne określa przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją paliw gazowych w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci.

Zmiana § 16 ust. 2 *rozporządzenia systemowego* określa warunki świadczenia usług dystrybucyjnych z wykorzystaniem gazociągów lub sieci gazociągów, które zostały włączone do sieci dystrybucyjnej na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 20 maja 2021 r. i są zasilane wyłącznie z kopalni, której charakterystyka pracy nie gwarantuje ciągłości dostaw, a przyłączenie do alternatywnego źródła zasilania zapewniającego ciągłość dostaw nie jest technicznie lub ekonomicznie uzasadnione. Świadczenie usług dystrybucyjnych w takich warunkach będzie odbywać się na zasadach przerywanych, z zapewnieniem parametrów jakościowych określonych w nowym ust. 5a w § 38 *rozporządzenia systemowego*. Zgodnie z Instrukcją Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej usługi przerywane polegają na tym, że odbiorcy mają zapewnioną realizację zleconych usług w ciągu całego okresu umownego, z wyjątkiem wystąpienia sytuacji określonych w umowie dystrybucyjnej, w których operator systemu dystrybucyjnego może ograniczyć lub całkowicie przerwać realizację usług dystrybucji.

Projektowany § 38 ust. 5a *rozporządzenia systemowego*, odwołując się do zmienionego § 16 ust. 2 tego *rozporządzenia*, umożliwi przedsiębiorcy energetycznemu dostarczanie paliw gazowych o innych parametrach jakościowych niż te standardowe, określone w § 38 ust. 1. Dodatkowo możliwość dostaw takich paliw została uwarunkowana po pierwsze tym, iż nie spowoduje to zakłóceń pracy w systemie gazowym, po drugie odbiorca nie skorzysta z uprawnienia do wypowiedzenia umowy kompleksowej, którą otrzyma od operatora systemu dystrybucyjnego w chwili przejścia przez niego operatorstwa nad infrastrukturą gazową przykopalnianą. Wypowiedzenie tej umowy jest równoznaczne z brakiem akceptacji warunków świadczenia usług dostarczania paliwa gazowego, w tym jakości tego paliwa, do odbiorcy. Uprawnienie to zostało przewidziane w art. 28 ust. 9 ustawy z dnia 20 maja 2021 r..

Celem projektowanych zmian jest ograniczenie możliwości wyłączenia ogólnych standardów, którym podlegają sieci dystrybucyjne, jedynie do sieci gazowych spełniających łącznie następujące warunki:

- a) sieci, które zostaną przekwalifikowane na mocy art. 28 ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw – oznacza to wyłącznie sieci już istniejące (brak możliwości powstawania nowych sieci tego typu w przyszłości), oraz
- b) nie istnieją techniczne bądź ekonomicznie uzasadnione możliwości doprowadzenia tej infrastruktury do zgodności z parametrami przewidzianymi rozporządzeniem systemowym.

Nowelizacja *rozporządzenia systemowego* w zakresie przyłączania biometanowni do systemu gazowego obejmuje zmianę w § 40, która stanowi uzupełnienie ostatniej z nowelizacji *rozporządzenia systemowego*, w której dostosowano przepis § 38 ust. 1 rozporządzenia systemowego poprzez uzupełnienie go o minimalne wymagania jakościowe w zakresie substancji, które mogą powstawać w procesie produkcji biometanu. Jak wyżej wskazano, biometan może być transportowany za pośrednictwem gazowych sieci przesyłowych i dystrybucyjnych oraz mieszany z gazem ziemnym pod warunkiem, że zostaną zachowane odpowiednie parametry jakościowe zapewniające bezpieczną eksploatację infrastruktury gazowej oraz przyłączonych do niej odbiorców.

W Rozdziale 8 *rozporządzenia systemowego*, który reguluje kwestię parametrów jakościowych paliw gazowych przesyłanych sieciami przesyłowymi i dystrybucyjnymi gazowymi, dodano ust. 3a w § 40 *rozporządzenia systemowego*, który reguluje możliwość wyboru przez przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją paliw gazowych, w przypadku wprowadzania biometanu do sieci w określonym obszarze rozliczeniowym, przyjęcia takiej metodologii określania ciepła spalania paliw gazowych dla takiego obszaru, aby wyznaczona średnia wartość ciepła spalania paliw gazowych dla danej doby nie różniła się więcej niż o $\pm 4\%$ od wartości ciepła spalania paliw gazowych określonej w którymkolwiek punkcie tego obszaru.

Wprowadzenie tej zmiany ma na celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia regulacyjnego dla procesu zatłaczania i dostarczania biometanu do odbiorców. Istotne jest tu wyjaśnienie, że wartość ciepła spalania biometanu jest przeciętnie niższa od tego uzyskiwanego przez gaz ziemny wysokometanowy grupy E, jednakże w wyniku koniecznych procesów oczyszczania uzyskuje poziom w granicach 38 MJ/m³. W celu umożliwienia wprowadzenia do sieci biometanu o minimalnej wartości ciepła spalania na poziomie 38 MJ/m³ i wprowadzenia tego paliwa do sieci w ramach obszaru rozliczeniowego ciepła spalania, na którym średnia wartość ciepła spalania, co do zasady, jest wyższa i może osiągać nawet 43,2 MJ/m³, w projekcie podniesiono zakres różnic między uzyskiwanymi średni w ciągu doby wartościami średniego ciepła spalania z $\pm 3\%$ do $\pm 4\%$. Zakres ten został dostosowany do rzeczywiście osiągniętych maksymalnych średnich parametrów ciepła spalania odnotowywany w sieci dystrybucyjnej we wszystkich obszarach rozliczeniowych ciepła spalania. Istotne jest również to, że projektowany, poszerzony zakres zmienności będzie obowiązywał tylko w tych obszarach, gdzie będzie przyłączone źródło dostarczające biometan do sieci. Proponowane podejście wydaje się być optymalne z punktu widzenia obecnego poziomu rozwoju sektora biometanu w Polsce, który ma charakter lokalny. Takie rozwiązanie jest również przejawem elastycznego podejścia administracji do spełnienia wymogów

jakościowych określonych prawem i w założeniu ma wspierać producentów biometanu oraz zapewnić dynamiczny rozwój tego segmentu rynku.

3. Wejście w życie projektowanego rozporządzenia

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców

Projektowane zmiany będą miały korzystny wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców. Projektowane przepisy mają na celu usprawnić proces przyłączania biometanowni do sieci, co w efekcie stworzy korzystniejsze warunki dla powstawania biometanowni w Polsce.

Jednocześnie, rozwój sektora biometanu będzie miał również pozytywny wpływ na lokalne gospodarki oraz rynki pracy w miejscowościach rolniczych. Wynika to przede wszystkim z faktu, że surowiec rolniczy stanowi jeden z najpowszechniej stosowanych do produkcji biometanu.

5. Obowiązek notyfikacji

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt aktu nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców, podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

6. Publikacja projektu

Projekt przedmiotowej regulacji z chwilą przekazania do uzgodnień międzyresortowych zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 o działalności lobbingsowej w procesie stosowania prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.